1853. N°. 50

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 27 APRIL.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 26 April.

Men verneemt dat de metselaarsknecht Zirkzee, op den 11den dezer uit een lijstgoot aan de Hoogewoerdsbrug gevallen, (in het *Handelsblad* van 13 April dood verklaard) in beterschap toeneemt.

— Heden morgen is een man op de Hooglandsche Kerkgracht door een hond, welke men vermeende dol te wezen, in het been gebeten; de hond is daarna afgemaakt.

— Het Genootschap onder de zinspreuk: *Mathesis Scientiarum Genitrix*, sedert 1785 binnen deze stad gevestigd, hield den 21sten dezer hare gewone jaarlijksche Algemeene Vergadering in de Stads-Gehoorzaal, in tegenwoordigheid van den Heer Burgemeester en den Heer Wethouder A. Librecht Lezwyn, alsmede van eene Commissie uit de leden der Leydsche Afdeeling van de Maatschappij tot bevordering van Nijverheid. — De Voorzitter, de Heer P. van Geer, opende haar met het geven van een verslag, betreffende den aard dezer inrigting en hare lotgevallen gedurende het afgeloopen Genootschapsjaar en ging daarna over tot de uitreiking der prijsbelooningen welke door het Bestuur waren toegekend:

In de *Rekenkunde:* aan W. H. Sommer, P. J. Huikes, J. Breve, H. Maasdorp, H. A. Sparenberg, L. F. Schamper en W. K. Mulder. Getuigschriften: aan H. J. Engels, C. T. Schramade, M. J. R. Hoogeboom, A. J. van Nouhuys, W. H. Bulleman en J. Kosters.

In de *Meet- en Stelkunst:* aan A. C. Uijse, H. de Vroede, L. Burgersdijk, P. van Geer en G. A. Dercksen.

In het *Handteekenen:* aan M. A. Visser C.W.zn, A. J. van Vuuren, P. Doelf, A. H. R. Hooiberg, J. Smit, D. A. Sala, K. Dubbeldam, J. W. T. Bertrand, W. B. Uitenhout, J. P. Moerburg en J. J. van Leeuwen. Getuigschriften: aan J. van der Linden, H. C. Visser en S. A. de Graaff.

In het *Bouwkundig Rekenen:* aan J. F. Popp, J. van der Kaay en L. van Tol.

In het *Bouwkundig Teekenen:* aan H. E. H. Fortanier, P. Schopkuizen, P. J. Mulder, A. van Dijk, A. ten Geuzendam en H. F. B. Fisser. Getuigschrift: aan G. Roetering.

In de *Natuur- Werktuig- en Doorzigtkunde:* aan J. van Lith Jz., aan wien tevens een buitengewone prijs voor de best gekeurde houten Wenteltrap met teekening werd verleend; verder aan P. C. G. Engelbregt en M. H. V. Esser.

In de onderscheidene vakken van het *Handels-Onderwijs*, waren twee prijzen door den Voorzitter uitgeloofd en toegewezen aan H. W. Roozendaal en J. M. van Dishoeck. Getuigschriften aan C. J. A. Hooiberg en W. van Geer.

De gewone Zilveren Medailles werden uitgereikt in het *Bouwkundig Teekenen* aan J. J. van Oerle en in het Teekenen naar *Antieken in Pleister*, aan C. Bos; terwijl Boekwerken verkregen, de jongelingen A. A. van Dommelen en A. P. Telix, als Accessit van de uitgeloofde Medailles.

De dankbetuigingen werden zeer gepast gedaan door W. K. Mulder, M. A. Visser, P. C. G. Engelbregt, J. van Lith Jz., J. M. van Dishoeck, J. J. van Oerle en C. Bos.

De Spreker overhandigde wijders boekgeschenken aan de Onderwijzers J. A. Schreuder, W. F. Koppeschaar en J. Kousse, voor hunne belanglooze diensten bij het onderwijs in de Bouwkundige Rekenkunde en het Handteekenen, en sloot de Vergadering met dankzegging en aanbeveling voor hetgeen in het belang des Genootschaps was en nog kan worden verrigt.

— Wij vernemen van goederhand, zegt de *Amst. Cour.*, dat de Heer van Hall, die volgens art. 91 der Grondwet, onmiddelijk na de aanvaarding zijner ministeriele portefeuille, ophield lid der Tweede Kamer te zijn, doch volgens gemeld artikel weder verkiesbaar is, dezer dagen op de vraag of hij zich eventueel weder verkiesbaar stellen zou, bepaald weigerend geantwoord heeft.

— Wij vernemen, zegt het *Handelsblad*, dat de President der Nederl. Spoorweg-Maatschappij, gisteren op den openbaren weg door een ontslagen beambte dezer maatschappij is aangevallen en geweldig mishandeld. Gelukkig biedt de toestand van den mishandelde geene reden van ongerustheid aan. De aanvaller is reeds in verzekerde bewaring genomen.

— Op het IJ is eene met 4 passagiers beladen vlet, van het Tolhuis komende, door de Buiksloter zeilschuit overzeild. Twee hunner verloren het leven, een van dezen laat eene vrouw en zeven kinderen in behoeftige omstandigheden achter.

— Binnen een half jaar zijn reeds 5 jongelingen in eene spinfabriek te Sneek zwaar verwond geworden en aan de gevolgen overleden.

— Het Friesch Genootschap voor Geschied-, Oudheid en Taalkunde heeft tot lid benoemd den Heer E. Baron Sirtema van Grovestins te Madrid. Het Genootschap heeft voorts besloten, een gedenkteeken te doen plaatsen op het graf van den Frieschen Dichter J. C. P. Salverda, te Wons.

'S GRAVENHAGE, 26 April.

Bij besluit van den 23sten dezer, heeft de Koning, — gezien het 2de lid van het besluit van den 19den bevorens, waarbij voorloopig werd aangehouden het verzoek om eervol ontslag, bij adres van den 16den dezer met hunne ambtgenooten aangeboden door de Ministers C. F. Pahud, J. Enslie en H. F. C. Baron Forstner van Dambenoy, en in aanmerking nemende, dat de voor hen bestaan hebbende aanleiding tot vermeld verzoek is opgeheven, — besloten, dat verzoek niet aan te nemen, en hen in hunne functiën van Minister van Koloniën, van Marine en van Oorlog te bevestigen.

— Bij besluit van den 17den dezer, is aan den Heer Mr. J. F. W. van Nes, Vice-President van den Raad van Nederlandsch Indië, thans met verlof in Nederland, op het daartoe door hem gedaan verzoek, verleend een eervol ontslag uit 's lands dienst, onder dankbetuiging voor de aan den lande bewezen diensten en toekenning van pensioen.

— Zondag hebben de nieuw benoemde Ministers een bijzonder gehoor bij Z. K. H. Prins Frederik gehad.

— Men verneemt, dat H. M. de Koningin-Moeder den 7den Mei aanstaande de residentie zal verlaten.

— Volgens de geruchten, die heden in omloop zijn, zullen de Kamers der Staten-Generaal *niet* worden ontbonden. Wat nu van die tegenstrijdige geruchten welke den eenen en den anderen dag alhier verspreid worden, waarheid is, zal de tijd leeren.

— Z. Exc. de Minister van Buitenlandsche Zaken, de Heer van Hall, zal morgen een groot diplomatiek diner geven.

— Z. Exc. de Baron d'André, Minister van Frankrijk, zal aanstaanden Donderdag een groot diplomatiek diner geven, waartoe de nieuw benoemde Ministers zijn uitgenoodigd. Z. Exc. de Britsche Gezant, Sir R. Abercromby, zal Dingsdag mede een dergelijk diner geven.

— Men verneemt dat de nieuw benoemde Ministers bij circulaires aan de besturen, collegien en ambtenaren, tot hunne departementen ressorterende, van hunne optreding hebben kennis gegeven.

— De Minister van Financiën, voorloopig belast met het bestuur der Zaken der Herv. Eeredienst, zal elken Woensdag om 1 uur gehoor verleenen.

— Het fraaije gebouw der rijschool, is gisteren door de Kerkvoogden der Herv. gemeente in ontvang genomen. Het heeft inwendig eene lengte van 64 Ned. el, eene breedte van 32 Ned. el, en eene hoogte van 14 Ned. el, van den beganen grond tot de bindten. Het is geheel in gothieken stijl vervat. Hoezeer dit gebouw eene breedte heeft van 32 Ned. el, is de kap daarvan zonder eenige ondersteuning aan hetzelve aangebragt. Het werd in de jaren 1845—1846 gebouwd door de Mrs. timmerman J. E. Ellinckhuizen en P. Schoot. Bij het overlijden van Koning Willem II, werd het geschat op eene waarde van *f* 50 à 60,000.

— Gisteren hebben de Leeraren der Ned. Herv. gemeente, in verschillende kerken, de aandacht gevestigd op de collecte, welke aanstaanden Woensdag ten behoeve der R. Kath. armen alhier zal worden gehouden. Zij hebben bij die gelegenheid krachtige woorden van liefde en verdraagzaamheid gesproken en de aanwezigen aangespoord, om door het doen van milde giften te toonen, hoe bereidvaardig zij die groote godsdienstige beginselen in toepassing brengen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 23 April.

De *Times* zegt dat de flaauwe stemming der Engelsche fondsenmarkt toegeschreven wordt aan de mogelijkheid eener Parlements ontbinding, maar dat de ware reden schijnt gelegen te zijn in de reactie die van zelf op eene plotselinge rijzing volgt.

In de ministeriele *Globe* van den 21sten leest men het volgende artikel:

Het gerucht van eene Parlements-ontbinding wordt algemeen opgegeven als de reden voor de gedrukte stemming die aan de markt onzer staatsfondsen wordt opgemerkt; en zelfs een ongegrond gerucht is genoeg om aan den zoo veranderlijken gezigteinder der beurs, wolken te doen oprijzen. Eene meer waarschijnlijke reden is de natuurlijke strekking der fondsen om beurtelings te rijzen en te dalen, te meer daar rijzing en daling niet van de stemming des publieks alleen afhangen, maar ook van de kunstenarijen van speculanten die met de wisselende indrukken der publieke opinie hun voordeel doen. Is er iets waars in het gerucht van eene Parlements-ontbinding, dan moet de oorzaak gezocht worden in een ander gerucht, volgens hetwelk eene of andere partij in het Parlement een zeer verkeerden weg wil inslaan. Wij kunnen bezwaarlijk gelooven, dat er eenige partij in het Lagerhuis is, in staat om een genoegzaam aantal stemmen te kunnen vereenigen, en hare verantwoordelijkheid aan de publieke opinie beseffende, die het zou durven wagen de vruchtbare behandeling der openbare aangelegenheden in het tegenwoordige Lagerhuis onmogelijk te maken.

— Zoo als in der tijd gemeld is, heeft een zekere Neeld zijn gansche vermogen, ten bedrage van 300,000 £, aan de Koningin geschonken. Thans verneemt men, dat H. M. aan ieder der executeuren, aan welke Neeld niet meer dan 100 £ had vermaakt, eene som van 1000 £ heeft geschonken en aan de weduwe Neeld, die in het testament geheel was vergeten, een pensioen van 100 £ toegekend.

— Aan het Lagerhuis is eene petitie aangeboden door 300 Israëliten te Manchester onderteekend, waarbij zij toelating van de Israëliten in het Parlement vragen, welke petitie, hetgeen het merkwaardigste is, door den Bisschop zelven van Manchester ondersteund wordt.

— Naauwelijks 25 jaren geleden verhuisden omtrent 15,000 personen jaarlijks uit Groot-Britannië. Sedert is de landverhuizing zoo aanmerkelijk toegenomen, dat zij nu laatstelijk tot nagenoeg 360,000 zielen is geklommen.

— Nabij Bagagem in Brazilië is een bijzonder groote diamant gevonden, wegende 8¾ vitavas. Het was eene oude slavin, die den steen terstond naar haren meester bragt. Hij schonk de vrouw de vrijheid. De handelstand van Rio-Janeiro heeft reeds ongeveer 250,000 frs. voor den diamant geboden; men zegt dat het een steen van buitengewone schoonheid is.

BELGIE.

BRUSSEL, 25 April.

De Keizer van Rusland zal voortaan door eenen zaakgelastigde, den Graaf Chreptowitsch, hier te lande vertegenwoordigd worden. Belgie had dezer dagen eenen diplomatieken vertegenwoordiger van den hoogsten rang naar het Hof van Petersburg gezonden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 24 April.

De *Moniteur* maakt een Keizerlijk besluit bekend, waarbij vergunning wordt verleend voor eene spoorweg-onderneming die een aantal reeds bestaande spoorweglijnen in het midden des lands zal vereenigen en daarom den naam van *Grand-Central* zal voeren. De onderneming is grootendeels in handen van Engelsche kapitalisten, en de statuten der maatschappij zijn opzettelijk derwijze ingerigt, dat hare aandeelen vooreerst niet in groote hoeveelheid op de Fransche markt kunnen gebragt worden, die nog niet geheel hersteld is van de gevolgen der overlading met nieuwe effecten in het vorige jaar.

— Eergisteren hebben de nieuw benoemde Bisschoppen van Constance en Grenoble in handen van den Keizer den eed afgelegd *van gehoorzaamheid aan de Grondwet en getrouwheid aan den Keizer.*

— De Heer Guizot heeft gisteren in de Protestantsche kerk de l'Oratoire, in de openbare jaarlijksche zitting der Maatschappij tot aanmoediging van het Lager Onderwijs onder de Protestanten, als Voorzitter eene redevoering uitgesproken, in welke hij de ontwikkeling heeft geschetst van den geest die thans in de Roomsche en Hervormde kerken heerscht.

— Veel opspraak maakt een mandement van den Aartsbisschop van Luçon tegen een werk, dat aan een Ambtenaar van het Ministerie van Openbaar Onderwijs toegeschreven wordt en dat tot titel voert: *Petit Manuel de l'administration pour les affaires du culte Catholique.* De Aartsbisschop keurt ten hoogste de disciplinaire magt af, welke het wereldlijk gebied zich aanmatigt, door zich in de aangelegenheden der kerk te mengen.

— De Gemeenteraad van Parijs gaat thans uitvoering geven aan het genomen besluit tot verfraaijing der stad; te dien einde is reeds het afbreken van 173 woningen bevolen. De kosten aan die verfraaijingen verbonden, bedragen, met inbegrip van de schadeloosstelling aan de eigenaren der te sloopen huizen, 7,500,000 fr.

— De Maarschalk de Saint-Arnaud heeft de portefeuille van oorlog weder aanvaard.

— Van wege het Hoogerhuis in Engeland zijn bij den Minister van Buitenl. Zaken ten geschenke voor de bibliotheek van den Senaat ontvangen, zeven kisten, inhoudende 200 prachtig gebonden folio-boekwerken. Vóór de Februarij-omwenteling plagten de Kamer der Pairs en het Hoogerhuis elkander hunne Parlementaire dokumenten in ruiling toe te zenden. Sedert werd dit gebruik niet meer gevolgd, tot dat Generaal d'Hautpoul, Groot-Referendaris van den Senaat, den Voorzitter van het Huis der Lords de wederinvoering daarvan verzocht. Het Huis gaf zijne toestemming, en onmiddellijk werd aan het verzoek van Generaal d'Hautpoul voldaan.

— Een nieuwe uitgave van al de werken van Napoleon III, door den schrijver zelven nagezien, verbeterd en vermeerderd, is ter perse gelegd, en zal in vier octavo boekdeelen het licht zien.

— Ook te Lyon, Bordeaux en Marseille, maakt men op 't voorbeeld van Straatsburg, paleizen voor den Keizer gereed.

— Een schoenmaker te Orchies bij Rijssel, heeft in een steenkool een steen gevonden die al het voorkomen heeft van een diamant. Een Geneesheer uit de buurt, heeft hem reeds 40,000 frs. geboden. Doch de man denkt dat de steen meer waarde heeft.

— Uit Grasse in Provence (dept. Var) gelegen, schrijft men, dat de bergen ten Noordwesten en Noordoosten dier stad, den 14den en 15den dezer weder met eene dikke laag sneeuw bedekt waren.

SPANJE.

MADRID, 20 April.

Het dagblad dezer hoofdstad bevat eene soort van programma van het nieuwe Kabinet, hetgeen zeer dubbelzinnig is gesteld. Het spreekt van de voordeelen van de openbare beraadslaging, maar de tegenwoordige wet op de drukpers wordt behouden; en ofschoon er in de verte gewezen wordt op eene betere regeling der regten van de drukpers, wordt de tijd echter niet bepaald. Ook zal de bijeenroeping der Kamers plaats hebben nog voor dat de zitting van 1854 moet geopend worden. In 't geheel zijn de beloften zeer onzeker.

De Heer Ayllon heeft evenzeer als vroeger de Heer Martinez de la Rosa geweigerd, de hem aangeboden portefeuille aan te nemen. Daar de Heer Ayllon bekend staat als gematigd constitutioneel, maakt die weigering nog meer beducht.

Een paar vrienden van den Heer Mon zijn niet te min tot gewigtige posten geroepen; dit doet wederom veronderstellen, dat de gematigde oppositie zich aan het Ministerie sluit.

ITALIE.

ROME, 16 April.

De brochure van den Heer Sauzet te Parijs, over het kerkelijk huwelijk, waarvan hier eenige exemplaren zijn verspreid, vindt niet dien bijval, welke de voormalige President der Fransche Kamer van Afgevaardigden er van verwacht had.

— De *Courrier de Marseille* bevat het volgende: Uit Rome schrijft men, dat een ernstig geschil tusschen den H. Stoel en den zaakgelastigde der Nederlanden bij dien Stoel is ontstaan en dien ten gevolge laatstgemelde is teruggeroepen. Sedert eenigen tijd waren tusschen beide Staten diplomatische nota's betreffende het herstel der Katholieke hierarchie in de Nederlanden gewisseld. Dit laatste land verwierp als onaannemelijk de evenwel zeer regtvaardige vorderingen van het Roomsche Hof, hetwelk van zijnen kant sterk door zijn regt en ijverig in het verdedigen van de regten der kerk, bij zijne besluiten is gebleven. Ten gevolge van dit conflict heeft de Nederl. Gezant zijne brieven tot terugroeping ontvangen. Voor dat hij Rome verliet, heeft deze diplomaat aan den Kardinaal Antonelli eene zeer krachtige nota van wege zijn bewind overhandigd. Men gelooft evenwel niet, dat deze diplomatische scheuring ernstige gevolgen zal hebben. Zoo wij wel onderrigt zijn, moet Oostenrijk op eene officieuse wijze tusschen beiden gekomen zijn bij het Haagsche Kabinet, en België, een geheel Katholiek land, zoude ook van zijnen kant verstandige raadgevingen aan het Nederlandsche bewind hebben doen toekomen. Het is dus waarschijnlijk, dat men in Nederland deze onverdraagzaamheid zal laten varen en de regten zal erkennen van den Paus en al wat zijn gezag betreft als hoofd van de Katholieke kerk.

— De Heer H. J. Dietz te Koblenz heeft van den Paus de Ridderorde van den H. Gregorius ontvangen, ter erkenning van zijne verdienste aan de H. Kerk.

— Heden is er op de heuvels van Albano en Tusculum sneeuw gevallen en heeft men rijp gezien op eenige wijngaarden bij den berg. Volgens de waarneming op de Sterrewacht is de winter hier in geen 143 jaren zoo gestreng geweest.

— In eenige steden van Napels, onder anderen in de hoofdstad en te Salerno, is eene vrij hevige aardbeving gevoeld.

PRUISSEN.

BERLIJN, 25 April.

Uit Moskou schrijft men, dat aldaar de cholera is uitgebroken; in de acht voornaamste wijken waren hospitalen geopend.

— Van de zijde der Badensche Regering is aan den Aartsbisschop van Freyburg, op het protest der gezamentlijke Duitsche prelaten, in denzelfden geest geantwoord, als door de regering van Wurtemberg. (Zie ons vorig N°.)

OOSTENRIJK.

WEENEN, 24 April.

Onze Gezant bij het Hof van Sardinie, Graaf Appony, zal in Turyn blijven, ofschoon de Sardinische Gezant ons verlaten heeft. Sardinië schijnt niet genegen aan het verzoek van onze Regering te voldoen, om gestrengere maatregelen tegen de drukpers, enz. te nemen. Terwijl Sardinië de kloosters tegenwerkt, wordt hier te lande alles aangewend, om nieuwe kloosters te vestigen en alles naar dien goeden ouden tijd terug te voeren. De Gravin Ida Hahn-Hahn bevindt zich hier, om een klooster voor den Goeden Herder op te rigten; zij wordt daarin door de Aartshertogin Sophie ondersteund.

— Ten einde de steenbokken, die anderhalve eeuw geleden, in de hooge berglanden van Oostenrijk te huis behoorden, doch sedert zijn uitgestorven, op nieuw aldaar aan te fokken, heeft de Keizer bevolen, dat zeer veel levende steenbokken zullen worden aangeschaft, om in die landen te worden verdeeld en een nieuw ras dier dieren te doen ontstaan.

— In 1852 zijn in Hongarije 409 personen bij vonnissen van den krijgsraad te regt gesteld, van welken de meeste roovers waren.

ZWITSERLAND.

FREIBURG, 22 April.

Heden morgen te 4 ure hebben 4000 gewapende boeren, onder leiding van den federalen Kolonel Périer, eene oproerige beweging tegen onze stad beproefd. Na een bloedig gevecht zijn de opstandelingen door de burgerwacht op de vlugt geslagen. — Men zegt, dat ze twee andere kolonnen wachtende waren, die niet zijn komen opdagen. Er zijn onderscheidene gedood, een groot aantal gewond en een nog grooter getal door de burgerwacht in hechtenis genomen. Onder de gewonden noemt men Kolonel Périer zelf.

Het bestuur onzer stad is radikaal; de oproerige beweging is thans uitgegaan van de partij van het behoud; men mogt verwacht hebben, dat de behouders niet zulke revolutionnaire middelen zouden bezigen, om aan 't bestuur te geraken.

TURKYE.

Omtrent het gebeurde te Konstantinopel meldt het half officiële Fransche dagblad *la Patrie* het volgende: Op grond van hier ter stede ontvangen brieven kunnen wij mededeelen wat tot die verontrustende geruchten aanleiding heeft gegeven. De talrijke schuitenvoerders van Konstantinopel worden in hun bedrijf grootelijks benadeeld door de stoombooten, die in den Bosporus geregeld dienst doen. Hiertegen hebben de schuitenvoerders hunne klagten voor den Sultan willen brengen; zij vereenigden zich in 2 à 3000 schuiten, elk met 2 of 3 koppen bemand, voor het grootheerlijk paleis te Tscheragan, en overhandigden een smeekschrift aan een der hooge hofbeambten. Dit is al wat er voorgevallen is; de politiek was daaraan geheel vreemd.

VEREENIGDE STATEN.

NEW-YORK, 9 April.

Een half-officieël orgaan van het gouvernement der Unie, de *Washington Union* van den 8sten dezer, behelst het volgende: Verre van de expeditie naar Japan op te geven, beijvert het bestuur zich, haar aan de algemeene verwachting te doen beantwoorden. De daarvoor door het vorige bewind bestemde 11 schepen zijn nu op weg om elkander te Macao te ontmoeten, uitgezonderd het linieschip, hetwelk deel van de expeditie zou uitmaken, maar dat uit gebrek aan scheepsvolk ter bemanning van hetzelve, en dewijl het aantal bij de begrooting voor de marine bewilligde matrozen reeds in dienst is, niet in zee zal steken, en uitgezonderd 2 oorlogsstoombooten, waarvan de eene welligt niet in tijds gereed zal komen. Dit zal echter niet beletten dat de Schout-bij-Nacht Perry, met eene voor het doel ruim toereikende zeemagt Japan bezoeke.

— Te Washington zijn op 30 Maart aan het postkantoor meer dan een millioen brieven verbrand, die men wegens onduidelijke adressen niet had kunnen bezorgen. Voor dat zij aan de vlammen werden prijs gegeven, heeft men ze geopend en er eene som van verscheiden duizend dollars aan papier van waarde en andere kostbare voorwerpen uitgehaald.

— In Californie was de stad Weaverville door brand vernield; de schade werd op 100,000 doll. geschat. Te New-Orleans was weder voor 2 millioen doll. aan stofgoud uit San Francisco aangevoerd. Nabij die plaats was eene stoomboot vergaan, doch de 600 passagiers, die zich aan boord bevonden, werden gered. De mijnen bleven veel opleveren. Ook in Oregon waren rijke goudmijnen ontdekt.

STADS BERIGTEN.

HER-IJK.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DE GEMEENTE LEYDEN, gezien hebbende de Notificatie van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in dato den 11^{den} Januarij jl., (*Provinciaalblad* N°. 23) betreffende den Herijk der Maten en Gewigten in Zuid-Holland, en gelet op de voordragt van den Arrondissements-IJker alhier, van den 12^{den} dezer maand, geven mitsdeze den Ingezetenen dezer Gemeente hunne verpligting te kennen, tot het doen Herijken van alle de bereids te voren geijkte Lengte- en Inhoudsmaten en Gewigten, benevens de bij de Inhoudsmaten van drooge waren behoorende strijksels, waarmede deze, overeenkomstig Art. 8 van Z^{r}. M^{s}. besluit van den 21sten December 1822, (*Staatsblad* N°. 54) moeten worden afgestreken. En worden zijlieden ten dien einde opgeroepen, ter bezorging der gemelde Maten en Gewigten, wel schoon gemaakt en gezuiverd, aan het Lokaal van den IJk, in de *Lange Schoolsteeg*. Zullende daartoe, tegen dadelijke betaling, worden gevaceerd:

Voor Wijk I, op den 11^{den} en 12^{den} April
» » II, » » 13^{den} en 14^{den} April.
» » III, » » 15^{den}, 18^{den} en 19^{den} April.
» » IV, » » 20sten, 21sten, 22sten en 25sten April.
» » V, » » 26sten, 27sten, 28sten, 29sten April en op den 2^{den} Mei.
» » VI, » » 3^{den}, 4^{den}, 6^{den}, 9^{den}, 10^{den}, 11^{den} en 12^{den} Mei.
» » VII, » » 13^{den}, 18^{den}, 19^{den}, 20sten, 23sten, 24sten, en 25sten Mei.
» » VIII, » » 26sten, 27sten, 30sten en 31sten Mei.
Het Buitenwijk op den 1sten en 2^{den} Junij.

met uitzondering echter van de Goud- en Zilversmids-, benevens de Apothekers- of Medicinale Gewigten, voor welker herijking afzonderlijk zitting zal gehouden worden, te weten:

Voor de Goud- en Zilversmids-Gewigten voor
Wijk I, II, III en IV, op den 1sten April,
» V en VI, op den 4^{den} April,
» VII en VIII, op den 5^{den} April,
Voor de Medicinale-Gewigten voor
Wijk I, II, III en IV, op den 6^{den} April,
» V en VI, op den 7^{den} April,
» VII en VIII, op den 8sten April,
telken dage des morgens van 9 tot des namiddags 2 ure.

En waarschuwen Burgemeester en Wethouders voornoemd, allen en een' iegelijk, wien het aangaat, met herinnering tevens aan Art. 2 van Z^{r}. M^{s}. Besluit, in dato 30 Maart 1827, (*Staatsbl.* N°. 13) om op bovengemelde dagen, (na welke de Arrondissements-IJker zich, overeenkomstig Art. 10 der Notificatie van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in dato 18 Januarij 1822, tot het verrigten van den Herijk naar de Buitengemeenten van zijn Ressort moet begeven, en alzoo buiten de mogelijkheid is, om gereedelijk aan het verlangen der verzuimdhebbenden te voldoen,) zich overeenkomstig hunne verpligting omtrent dezen Herijk stiptelijk te gedragen, ten einde buiten bekeuring te blijven; — zullende er, na den bepaalden termijn, ingevolge dispositie van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in dato 22 November 1831, geene verlenging van tijd, of zoogenaamde nadagen, gegeven worden.

Wordende aan belanghebbenden in het algemeen bij deze voorts herinnerd de de Notificatie van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in dato 4 Augustus 1820, volgens welke de ijkpligtigheid zich uitstrekt tot alle handel- en neringdoende lieden, Fabrikeurs en Ambachtslieden, die, in hunnen handel of hun bedrijf, eenige maten of gewigten gebruiken, en de Apothekers of Medicijnbereiders in het bijzonder, aan Art. 3 en 5 van Z. M. Besluit dd. 21 October 1819, (*Staatsbl.* N°. 52) bepalende hunne gehoudenheid tot het bezit van een *vol stel* Gewigten, en medeverpligting tot den jaarlijkschen Herijk van hetzelve, alsmede aan het Koninklijk Besluit van den 5^{den} Februarij 1826, N°. 153, volgens hetwelk de, bij derzelver eersten IJk gestempelde greingewigten, zonder die eene nadere stempeling te doen ondergaan, jaarlijks door den IJker moeten worden nagezien en onderzocht.

En wordt wijders, door deze, ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat tot jaarletter, gedurende 1853, voor den IJk der Maten en Gewigten bepaald is de letter 𝔑.

En zal deze door aanplakking en plaatsing in de Leydsche Courant worden afgekondigd. Burgemeester en Wethouders voorn.,

LEYDEN, 17 Maart 1853. De Burgemeester, VAN LIMBURG STIRUM,
De Secretaris, V. PUTTKAMMER

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd de door de Kerkeraden der Hervormde Gemeenten te Rotterdam, Scherpenisse, Warfhuizen, en door dien der Doopsgezinde Gemeente te Tjallebird uitgebragte beroepen op DD. D. H. H. Tijssen te Beetgum, S. Hoogerzeil Mz. te Doornspijk, J. Boeles Pz., Litt. et Theol. Doct. te Hornhuizen en A. S. Hoitsema te Noordzijpe.

MAASSLUIS, 22 April. De Breede Kerkeraad der Hervormde gemeente alhier heeft uit het vermelde twaalftal Predikanten het volgende zestal gemaakt: DD. Steenberg, te Dirksland; Knuttel, te Oegstgeest; Mysberg, te Bleskensgraaf en Hofwegen; Holsteyn, te Pynacker; Ledeboer, te Overlangbroek; en van IJzendijke te Hoevelaken.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROGRAMMA Certaminis Literarii a Rectore et Senatu Academiae Groninganae die XV mensis Aprilis Anni MDCCCLIII indicti.

Ex Regis Augustissimi Guilielmi III liberalitate et munificentia, Rector et Senatus Academiae Groninganae omnes Academiarum huius Regni cives et Athenaeorum alumnos in proximum annum ad certamen Literarium invitant, et quaestiones, a singulis Ordinibus Academicis positas, promulgant hasce:

Ab Ordine Theologorum.

I. Quum de omni consilio et opere suo sic Joh. XVII agat Jesus Christus, ut nullam videatur ideam de re Christiana primariam non attigisse, quaeritur: an ibi etiam de spiritu sancto fecerit mentionem? porro, si fecerit, qua alia ratione quam Joh. XIV—XVI? denique, unde haec diversitas sit explicanda?

II. Litium inter Cocceianos et Voetianos actarum quaenam fuit origo? quaenam natura? quisnam finis? Unde derivandum, quod hae lites non effecerint schisma, prouti lites inter Remonstrantes et Contraremonstrantes actae?

Ab ordine Philosophiae Theoreticae et Literarum Humaniorum.

I. Ilias Homerica ita exploretur, ut, adhibito opusculo, quod inscribitur: Betrachtungen über Homers Ilias von Karl Lachmann mit Zusätzen von Moriz Haupt, Berlin 1847, consultisque iis, quae de huius scriptoris sententia continentur libro: die Sagenpoesie der Griechen, kritisch dargestellt von G. W. Nitzsch, Braunschweig 1852, 1853, ratio et compositio eius diiudicentur.

II. Enarretur muneris iudicialis apud Hebraeos historia per ea tempora, quorum in V. F. superest memoria; quo pateat, illud munus a quibusnam, quo iure et qua potestate singulis aetatibus gestum fuerit, accurata textus Hebraici, quantum ad rei intelligentiam opus est, explicatione suis locis addita.

Ab Ordine Iuresconsultorum.

Requiritur historica et critica commentatio de Rossavii opusculo: du contrat social.

Ab Ordine Medicorum.

Exponantur, quae postremis annis ab eruditis facta et scripta sunt ut lienis functio definiretur. Fiat autem ita ut experimentis et observationibus propriis superstruat auctor sententiam, quam amplectatur sive anteriori alicui assentiendum putet, sive novam ipse proponat.

Ad quam quaestionem etiam patrio sermone respondere licebit.

Ab ordine disciplinarum mathematicarum et physicarum.

I. Exponatur et elaboretur theoria linearum trochoidalium sive cycloidalium.

II. Quaeritur disquisitio botanica, physica et chemica de amylo, eaque ipsius scriptoris observationibus aucta, ex qua amyli origo, structura et variae species cognoscantur.

Ad utramque quaestionem etiam patrio sermone respondere licebit.

Commentationes, Latina oratione conscribendae, nisi diserte patrii sermonis usus concessus est, et aliena manu describendae, ante diem XV m. Aprilis a. MDCCCLIV mittuntor ad Virum Clarissimum, qui Senatus Academici acta curabit. Singulae lemmate inscribuntor adiunguntorque schedulas obsignatae, scriptorum nomina et praenomina integra continentes, eodemque lemmate extrinsecus distinctae.

Ordinum de Commentationibus iudicia pronuntiabuntur, optimarumque Commentationum scriptoribus, disquisitione ante instituta, praemia tribuentur ipso Academiae natali a. MDCCCLIV.

PROMOTIE AAN DE UTRECHTSCHE HOOGESCHOOL.

Den 19den de Heer C. van Gitters, van Heinkenszand, in de Regten, met *Theses*.

Den 21sten de Heer E. L. van Hardenbroek, van Hardenbroek, in de Regten, met *Theses*.

220ste Staats-Loterij.

Trekking der Eerste Klasse.

1ste Trekking. No. 8 een prijs van ƒ20,000. No. 15304 een prijs van ƒ5,000. Nos. 1224 een prijs van ƒ1,250. Nos. 5436, 14056, 15206 en 18043 ieder een prijs van ƒ1,000.

2de » Nos. 559, 9011, 4262 en 11602 ieder een prijs van ƒ1,000.

ADVERTENTIEN.

Vijfentwintigjarige Echtvereeniging

VAN

WILLEM VAN HUGTEN,

EN

ALIDA VAN BEIJEREN BERGEN EN HENEGOUWEN.

LEYDEN, 24 April 1853.

Heden ontsliep kalm en zacht in de hope des beteren levens, onze geliefde en teederbeminde Vader en Behuwd-Vader, de Heer H. POTTUM, in den ouderdom van 74 jaren.

LEYDEN, 21 April 1853.

A. W. POTTUM.
Uit aller Naam.

Voor de betoonde blijken van belangstelling en deelneming, bij het overlijden van onzen geliefden Vader en Behuwd-Vader, betuigen wij bij deze onzen hartelijken dank.

JAC. SMAGGE,
Uit aller Naam.

LEYDEN, 27 April 1853.

De Ondergeteekende zegt langs dezen weg zijnen Vrienden en Bekenden, bij zijn Vertrek naar *Breda*, hartelijk Vaarwel.

LEYDEN, 26 April 1853.

M. A. VAN SASSENBERG,
Kapitein 5e Regt. Inf.

VRIENDEN-ISRAELS.

BID-UUR,

in het Kerkgebouw der Walsche Gemeente, op **VRIJDAG** den 29sten April 1853, des Avonds ten **ZEVEN** ure.

MANUFACTUREN EN MODES.

B. WAFELBAKKER heeft de eer zijne geachte Begunstigers hiermede te berigten, dat hij van *Parijs* ontvangen heeft de nieuwste Modellen van **MANTILLES**, alsmede vele nieuwe Stoffen voor dit saizoen.

Wij Ondergeteekenden, Commissarissen der ***Onderlinge Brandwaarborg-Maatschappij***, onder Directie van de Heeren DE JONG & COMP., gevestigd binnen *Amsterdam*, hebben het genoegen aan alle daarbij belanghebbenden te berigten, dat heden aan ons, in tegenwoordigheid van eenige Correspondenten en Deelgenooten, door genoemde Heeren is gedaan **Rekening en Verantwoording** hunner gehoudene Administratie, over het jaar 1852, en daarbij tevens overgelegd een naauwkeurig **Overzigt** van den gunstigen Staat en den steeds toenemenden bloei dezer Maatschappij, al hetwelk in de meest volledige orde bevonden zijnde, met onze volkomene goedkeuring is bekrachtigd geworden, en daarbij ons op nieuw gebleken, dat deze Inrigting het algemeen vertrouwen, hetwelk dezelve sedert zoo vele jaren in steeds toenemende mate genieten mogt, ten volle waardig is.

AMSTERDAM, 22 April 1853.

H. W. BARON VAN AYLVA VAN PALLANDT,
VAN WAARDENBURG EN NEERIJNEN,
L. G. A. GRAAF VAN LIMBURG STIRUM,
Commissarissen buiten Amsterdam.
Mr. M. C. VAN HALL,
Comm. binnen Amsterdam.

Zijnde de Wel-Ed. Achtb. Heer Mr. P. J. VAN NAMEN VAN SCHERPENZEEL verhinderd deze Vergadering bij te wonen.

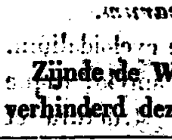

De ***Hoofd-Administratie van het Regiment Rijdende Artillerie*** zal op Zaturdag den 30sten dezer, 's middags ten 12 ure, in het openbaar aan de meestbiedenden te *Leyden* tegen *Contant Geld* doen Verkoopen:

12 REFORM PAARDEN,

en wel aan de Stalling van den Doelen, aldaar te bezigtigen van 10—12 ure, op den dag der Verkooping.

LEYDEN, 26 April 1853.

Ter Ordonnantie,
De Kapitein-Kwartiermeester,
P. E. SCHLUTER.

Bij de gehoudene Veiling op Zaturdag den 23sten April 1853, ten overstaan van den Notaris Mr. H. OBREEN, zijn de Perceelen in bod gebragt:

No. 1. Het HUIS aan de Mare, Wijk VI. No. 1183, op . . . ƒ 950.—
Verhoogd met . . . . . 50.—

No. 2. KOETSHUIS EN STAL, aan de Langebrug, Wijk IV. No. 515, op . . . . 1,275.—

De Afslag en Toewijzing zal plaats hebben op Zaturdag den 30sten April 1853, des avonds ten 7 ure. Kunnende inmiddels nog worden Verhoogd, ten Kantore van genoemden Notaris.

OPENBARE VERKOOPING,

op Maandag en Dingsdag den 2den en 3den Mei 1853, des voormiddags ten 10 ure, aan de Huizing op den Ouden Singel, geteekend Wijk V. No. 359, van eene partij goed geconditioneerde Mahonyhouten en andere **MEUBILAIRE GOEDEREN**, bestaande hoofdzakelijk in: Mahonyhouten Eet-, Thee-, Schuif-, Wasch- en Bedtafels, Canapé's, Stoelen, Trumeaux, Buffetten, Kabinetten, Bureau, Spiegels, Kamerkroonen, Lampen, Vergulde en Witte Tafelserviezen, Kristal en Glaswerk, Ledekanten, Beddegoed, Mangel, Persen, Kagchels, Haarden, Tapijten, Karpetten, Glas- en Meubelgordijnen, Tafel- en Bedlinnen, Koper-, Tin-, IJzer- en Blikwerk.

Voorts eene BAROUCHETTE en eenige TUIGEN en hetgeen verder ter Verkoop zal worden aangeboden.

Kunnende alles worden bezigtigd des Vrijdags en Zaturdags vóór de Verkooping den 29sten en 30sten April 1853, van des voormiddags 10 tot des namiddags ten 3 ure.

Bij de Ondergeteekenden is uitgegeven, en bij alle solide Boekhandelaren te *Leyden* verkrijgbaar:

ROME'S OVERWINNAAR,

TOESPRAAK EN GEBED,

gehouden te Rotterdam in de Zondagavond-Godsdienstoefening van 10 April 1853,

DOOR

Dr. J. J. VAN OOSTERZEE.

Prijs **25 Cents.**

VAN DER MEER & VERBRUGGEN.

Door het voorbeeldeloos sterke debiet is heden, de 10de dag na de uitgaaf, het *Twaalfde* 1000 ter Perse gelegd moeten worden.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 25 April.

			Laagst. Koers.	Hoogst. Koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$62\frac{1}{16}$	$63\frac{1}{4}$	$62\frac{3}{8}$
Dito Certificaten	» 3	»	$73\frac{3}{4}$	$74\frac{1}{4}$	$73\frac{3}{4}$
Dito dito	» 4	»	93	$93\frac{3}{8}$	$93\frac{1}{16}$
Amortisatie Syndicaat	» $3\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Handelmaatschappij	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
O. I. Leening	» 4	»	93	$93\frac{1}{8}$	—
Dito Holl. Spoorweg	»		—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» $4\frac{1}{2}$	»	101	—	—
Haarlemmermeer	» 5	»	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 3	»	—	—	—
Dito dito	» 5	»	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	$107\frac{3}{4}$	$108\frac{1}{8}$	$107\frac{3}{4}$
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»	107	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5	»	$96\frac{7}{8}$	97	—
Dito 1840	» 4	»	$91\frac{1}{4}$	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4	»	$91\frac{1}{4}$	$91\frac{1}{2}$	$91\frac{3}{8}$
Dito dito Nieuwe	» 4	»	$91\frac{1}{16}$	$91\frac{3}{8}$	—
Inschrijving in Assign.	» 6	»	73	—	—
Certificaten van dito	» 6	»	$73\frac{1}{2}$	$73\frac{1}{2}$	$73\frac{1}{2}$
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500	ƒ	—	—	—
Dito Obligatiën	» 4	»	—	—	—
SPANJE, Obligatien	à 1	pCt.	$23\frac{3}{16}$	$23\frac{1}{4}$	$23\frac{1}{4}$
Dito Obligatiën	» 3	»	$47\frac{1}{2}$	$47\frac{1}{2}$	—
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3	»	$42\frac{1}{16}$	$42\frac{7}{8}$	$42\frac{1}{16}$
Bewijzen Coupons			7	$7\frac{1}{16}$	7
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	» 5	»	$85\frac{3}{4}$	—	—
Dito	» 4	»	—	—	—
Dito Metall.	» 5	»	$80\frac{1}{2}$	81	—
Dito Nieuwe	» 5	»	$92\frac{7}{8}$	93	—
Dito 1847	» $2\frac{1}{2}$	»	$41\frac{1}{8}$	$41\frac{1}{2}$	—
BELGIE, Banc.	» $2\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» $2\frac{1}{2}$	»	$52\frac{1}{2}$	—	—
BRAZILIE, 1824 100 £	» 5	»	99	—	—
PORTUGAL, te Londen	» 5	»	$41\frac{1}{4}$	$41\frac{1}{2}$	$41\frac{1}{4}$
Dito dito	» 4	»	$38\frac{15}{16}$	$39\frac{1}{4}$	39
VENEZUELA,	» $3\frac{1}{4}$	»	—	—	—
MEXICO,	» 5	»	$26\frac{1}{2}$	$26\frac{5}{8}$	$26\frac{1}{2}$
AMERIKA, Bankactiën			5	$5\frac{1}{4}$	—

Grieken $7\frac{3}{4}$. 8.

Koers van het Geld: Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt. Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt.

De Wisselkoers der Gouden Tienguldenstukken is ƒ9.80 à 9,90

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.

BUITENGEWOON BIJBLAD DER LEYDSCHE COURANT.

Woensdag 27 April 1853.

Aanspraak der Ministers en Antwoord des Konings.

Aan den Koning!

Het heeft Uwe Majesteit behaagd gebruik te maken van het regt, bij de Grondwet aan den Koning toegekend, het meerendeel Harer Ministers op hun verzoek eervol te ontslaan, en een ander Kabinet te doen optreden.

Wij ontveinzen ons niet de moeijelijkheid van de taak, welke wij op ons hebben genomen; maar wij hebben ze aanvaard, bewust van de zuiverheid onzer bedoelingen en gesterkt door het vertrouwen, hetwelk Uwe Majesteit ons heeft gelieven te schenken.

Zoo wij ons hebben veroorloofd al dadelijk aan Uwe Majesteit het voorstel te rigten tot sluiting der zitting van de Staten-Generaal, het was omdat het ons oirbaar en voorzigtig voorkwam, aan de opgewondenheid van het tegenwoordig oogenblik geen voedsel te geven door openbare discussien; maar ook om aan Uwe Majesteit en aan ons den noodigen tijd te verschaffen om te beraden, wat verder in het algemeen belang te doen staat.

Wij hebben daartoe nagegaan en overwogen de jongste gebeurtenissen en hetgeen meer onmiddellijk aanleiding heeft gegeven tot het aftreden onzer voorgangers, ten einde daaruit nuttige wenken en aanwijzingen te ontleenen voor de toekomst.

Het is ons voorgekomen, dat er noch over de onschendbaarheid der Grondwet, noch over het raadzame om in die wet wijzigingen te brengen, eenige twijfel behoort te bestaan.

Uwe Majesteit kan, even als elk Zijner onderdanen, over het doeltreffende van enkele bepalingen der Grondwet bedenkingen hebben; maar bij vernieuwing is ons Uwer Majesteits wil en begeerte gebleken om deze wet der wetten te onderhouden en te handhaven.

Ook wij, Sire, zijn door gelijke gevoelens bezield. Wij beschouwen de Grondwet, ofschoon zij wel, gelijk elk menschelijk werk, hare gebreken zal hebben, als een hechten band tusschen Koning en Volk, als een hoeksteen van het maatschappelijk gebouw, waaraan niet moet worden geroerd. Er is dan ook niemand onzer, die er aan denkt om in de Grondwet eenige wijziging voor te dragen, en het zal ons streven zijn, om hare eerlijke uitvoering te verzekeren: eene uitvoering waardoor zoowel de regten en vrijheden der Natie, als de regten en prerogativen der Kroon ongeschonden worden bewaard.

Maar, Sire, reeds bij velen is twijfel ontstaan, of de afgetredene Ministers de Grondwet wel in dien zin opvatteden en toepasten, waarin zij is ontworpen, overwogen en vastgesteld.

Wij zouden hier kunnen wijzen naar artt. 131 en 140 der Grondwet, met het oog op sommige, weinig milde bepalingen der daaruit voortgevloeide wetten; naar art. 148, met het oog op de poging bij de voordragt der comptabiliteitswet gedaan, om de regterlijke uitspraken tegen den Staat krachteloos te maken; naar art. 195 in verband met het eerste en tweede ontwerp van armenwet; maar wij moeten meer bepaald verwijzen naar de bepalingen der Grondwet omtrent de godsdienst.

Wij erkennen en wij verheugen er ons in, dat in die bepalingen de vrijheid van godsdienstige belijdenis, in den ruimsten zin, is verzekerd, en de inrigting der kerkgenootschappen niet aan het wereldlijk gezag is opgedragen; maar wij vinden tevens in de Grondwet, naast de vrijheid en gelijkheid van bescherming aan alle kerkgenootschappen verleend, verantwoordelijkheid naar de wet, en bovenal een toezigt, den Koning opgedragen, waardoor Hij in staat wordt gesteld, om rust en vrede in zijn Rijk te bewaren.

Wij gelooven, dat deze bepalingen met beleid en met de meest mogelijke onpartijdigheid moeten worden gehandhaafd, opdat elke godsdienstige belijdenis waarlijk vrij blijve, en elk kerkgenootschap gelijke bescherming geniete.

Wij zijn van oordeel, dat de handhaving daarvan moet strekken om te bereiken de bedoelingen, welke Uwe Majesteit hebben geleid bij het veranderen van het Ministerie, namelijk, wegneming van spanning, door, met eerbiediging van de regten der Roomsch-Katholieken, eene billijke bevrediging te verschaffen aan een groot gedeelte der Natie; bevrediging, welke deze niet kan vinden in de laatste mededeeling door den Minister van Buitenlandsche Zaken aan het Hof van Rome gedaan.

Overigens achten wij minder inmenging van het centraal gezag, en eene mildere toepassing van de bepalingen der Grondwet en van de daaruit voortvloeijende organieke wetten betreffende de huishouding van de gewesten en van de gemeenten in den Staat allezins raadzaam.

Evenzoo zijn wij van oordeel, dat de bepaling van art. 54 der Grondwet: *De uitvoerende magt berust bij den Koning*, voor de Raadslieden der Kroon geene doode letter moet zijn; maar dat zij bij eene Natie, wier leus van vereeniging is Vaderland en Koning, den Koning in eere moeten houden; zoodat aan Hem alleen de eer der Regering en aan de Ministers de zedelijke en wettelijke verantwoordelijkheid daarvan zal verblijven.

Wij hebben het vertrouwen, dat deze onze beschouwingen ook die zijn van het grootste deel der Natie; maar wij mogen niet ontveinzen, dat zij op dit oogenblik kunnen schijnen eenzijdig te zijn, in zooverre in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zich een aaneengesloten aantal stemmen heeft vertoond, ter ondersteuning eener meer tegenovergestelde rigting.

Hieromtrent mag intusschen geen twijfel blijven bestaan, en in dergelijke omstandigheden, wanneer de Regering oordeelt, dat de Vertegenwoordiging of een deel daarvan niet uitdrukt de denkwijze en den zin der Natie, moet het, door eene ontbinding van beide of van eene der Kamers, en door eene nieuwe verkiezing, blijken, of de afgevaardigden inderdaad de meening der Natie uitdrukken.

Dit middel om eene duidelijke verklaring van de Natie te vragen en te erlangen moet, naar onze overtuiging, in deze oogenblikken worden toegepast, en wij stellen dan ook Uwer Majesteit eerbiedig voor, om tot de ontbinding der Tweede Kamer te besluiten.

Doch even noodig als het is, dat tusschen den Koning en zijnen Raad algeheele overeenstemming besta ten opzigte van het te volgen regeringsstelsel, even billijk schijnt het ons toe, dat de Natie, bij het instellen van een beroep op hare denkwijze, met de beschouwingen der Regering omtrent dat stelsel worde bekend gemaakt. Zij heeft er aanspraak op, te weten, wat zij van een nieuw opgetreden bestuur mag wachten. Het is om die reden, dat wij ons veroorlooven aan Uwe Majesteit voor te stellen om goed te vinden, dat deze voordragt van Uwer Majesteits Ministers, door Hoogstdezelve goedgekeurd, in de *Staats-Courant* worde opgenomen, te gelijk met het besluit van de ontbinding der Tweede Kamer.

's Gravenhage, den 26sten April 1853.

De Minister van Buitenl. Zaken, VAN HALL,
De Minister van Kolonien, Chs. F. PAHUD,
De Minister van Justitie, D. DONKER CURTIUS,
De Minister voor de Zaken van de R. K. Eered. LIGHTENVELT,
De Minister van Marine, J. ENSLIE,
De Minister van Oorlog, Baron FORSTNER VAN DAMBENOY,
De Minister van Finantien, VAN DOORN,
De Minister van Binnenl. Zaken, VAN REENEN.

Aan den Raad van Ministers.

Wij hebben onderteekend het ontwerp van besluit aangeboden bij Uwe voordragt van heden, strekkende tot ontbinding van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij keuren tevens goed dat die voordragt, benevens dit Ons antwoord, te gelijk met Ons besluit in de *Staats-Courant* worden opgenomen, maar Wij verlangen ook dat openbaar gemaakt worden de stukken, welke verder te dier gelegenheid onder het oog der Natie behooren te worden gebragt.

's Gravenhage, den 26sten April 1853. WILLEM.

Wij WILLEM III, enz.

Art. 1. De Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt met de dagteekening van dit besluit, ontbonden.

Art. 2. Tot de verkiezing der Leden van de Nieuwe Kamer zal worden overgegaan op Dingsdag den 17den Mei 1853.

Art. 3. De eerste zamenkomst der nieuw verkozen Kamer wordt bepaald op Dingsdag den 14den Junij.

Aangehaalde artikels der Grondwet.

Art. 54. De uitvoerende magt berust bij den Koning.

Art. 129. De Staten dragen jaarlijks de kosten van hun bestuur, voor zooveel het rijks-bestuur is, aan den Koning voor, die ze, ingeval van goedkeuring, op de begrooting der staatsbehoeften brengt.

De begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, door de Staten mede jaarlijks opgemaakt, vereischt 's Konings goedkeuring.

Provinciale belastingen tot dekking dezer uitgaven, door de Staten aan den Koning voorgedragen, vereischen bekrachtiging door de wet.

Art. 131. Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van het provinciale huishouden door de wet overgelaten.

Behoudens de voorschriften in art. 129 moeten alle zoodanige reglementen en verordeningen, als zij voor het provinciaal belang noodig oordeelen te maken, aan de goedkeuring van den Koning worden onderworpen.

Zij zorgen, dat de doorvoer, en de uitvoer naar en invoer uit andere provinciën geene belemmeringen ondergaan.

Art. 133. De Koning heeft het vermogen de besluiten der Staten, die met de wetten of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen of te vernietigen.

De wet regelt de gevolgen.

Art. 140. Aan den raad wordt de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente overgelaten. Op de verordeningen, welke hij te dien aanzien maakt en aan de Provinciale Staten moet mededeelen, is art. 133 van toepassing.

Art. 148. Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortspruitende regten, over schuldvordering en andere burgerlijke regten, behooren bij uitsluiting tot de kennis van de regterlijke magt.

Aan haar behoort insgelijks, behoudens de uitzonderingen door de wet te bepalen, de beslissing over burgerschapsregten.

Art. 195. Het armbestuur is een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering, en wordt door de wet geregeld. De Koning doet van de verrigtingen dienaangaande jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.